

Arheoloogiliste leidude põhjal võib öelda, et inimasustus eksisteeris Saaremaal juba 8 tuhat aastat tagasi.

Soodsa kliima ja geograafilise eraldatuse tõttu oli Saaremaa II aastatuhande algussajandeil üks tihedamini asustatud piirkondi Eestimaal.

Pärast muistse vabadusvõistluse (1208-1227) lõppu ja alistumist ristisõdijatele on Saaremaa ja tema juurde kuuluvad saared olnud mitme valitseja võimu all:

- 1227 kuni 16. saj. keskpaik - Saare-Lääne piiskopkond ja Liivi (algul Mõõgavendade) Ordu
- 16. saj. keskpaik kuni 1645 - Taani Kuningriik
- 1645 kuni 1710 - Rootsi Kuningriik
- 1710 kuni 1917 - Venemaa
- 1917. a. okt. kuni 1918. a. nov. - Saksa okupatsioon.
- 1918-1940 Eesti Vabariik
- 1940. a. juunis okupeeriti Saaremaa nagu kogu Eesti Nõukogude vägede poolt ja lülitati augustis Nõukogude Liidu koosseisu, kuhu kuulus kuni 1991 a. 20. augustini, Eesti Vabariigi taasiseseisvumiseni.

Läbi aegade on Saare maakonna elanike põhilisteks tegevusaladeks olnud põllumajandus, kalapüük ja laevandus.

Olulisteks sündmusteks piirkonna arengus olid laevaühenduse sisseseadmine Peterburi ja Riiaga (1858), praamiliini avamine mandri ja Muhu vahel (1888), Saare- ja Muhumaa vahel tammi avamine (1896).

20. sajandi algul elas Saare maakonnas ligikaudu 60 000 elanikku, neist 4000 Kuressaare linnas. Kuna maapiirkond oli ülerahvastatud, otsisid paljud saarlased tööd mandril või rändasid välja teistesse riikidesse.

Sajandivahetus ja eriti Eesti Vabariigi aeg tõid elavnemist saarte majandusellu: arenes

ühistegevus (säästu- ja laenuühingute, tarbijate kooperatiivide asutamine). Kiire areng toimus hariduse- ja kultuurivallas: avati palju uusi koole. Kolmekümnendatel aastatel oli Saare maakonnas 80 algkooli ja üks gümnaasium. Tegutsesid Kuressaare Merekool, Tööstuskool, Kõljala Põllumajanduskool ja Karja Kodumajanduskool.

Enne II Maailmasõda oli Saaremaal umbes 10 tuhat talu, kõige olulisem majandusharu oli piimakarjakasvatus. Olulisel kohal oli ka turism (suvitajad), mis oli põhiliselt arenenud Kuressaare linnas, seda tänu kohalikule ravimudale ja kuurordile. Tegutsesid ka kohalikku toorainet töötlevad väikeettevõtted (ehitusmaterjalide tootmine jms.).

II Maailmasõja, läbiviidud repressioonide ja Läände põgenemise tõttu vähenes maakonna rahvaarv umbes 20 000 elaniku võrra. Rahvaarvu edasine vähenemine lõppes alles 1980-ndate aastate keskel. Sõjajärgsel perioodil pidurdus suure tsentraliseerimise tõttu saarte areng, paljud noored asusid elama väljapoole maakonda, kaotati mitmed väiksed maakoolid jm. asutused.